

“ WEB DIZAYN HAQIDA TUSHUNCHA”

Suleymenova Rushana Asomidinovna.

Annotatsiya: Ushbu maqola informatika fanida suniy intellekt elementlardan foydalanish va informatikadagi yangi innovatsion texnologiyalarni tadbiq etishga qaratilgan.

Veb dizayn (inglizchadan web design) — **vebsaytlar**, veb-ilovalar uchun veb-foydalanuvchi interfeyslari loyihalanadigan dizayn turi. U nisbatan yosh kasb bo‘lib, Russia hali keng tarqalmagan. Internetda katta miqdordagi foydalanuvchi oqimiga erishish uchun bo‘lgan raqobat veb-dizaynerlarga bo‘lgan talabning ortishiga sabab bo‘lmoqda.

Veb-dizayn veb-saytlarni ishlab chiqarish va ularga xizmat ko‘rsatishda ko‘plab turli ko‘nikmalar va fanlarni o‘z ichiga oladi. Veb-dizayn turli sohalarni o‘z ichiga oladi: foydalanuvchi interfeysi dizayni (UI dizayni); standartlashtirilgan kod va xususiy dasturiy ta’minotni o‘z ichiga olgan mualliflik; foydalanuvchi tajribasi dizayni (UX dizayni); va qidiruv tizimini optimallashtirish.

Asosan, dizaynerlar veb-dizaynning ko‘plab sohalarini biriktirgan jamoalarda ishlashadi. Ya’ni jamoada har bir soha odami ishlaydi, fikr almashadi.^[1]

Insonlar uchun qulay va foydali vebsayt dizaynini yaratish uchun malakali veb-dizayner eng so‘ngi texnologik(grafika yo‘nalishi yoki dasturlash bo‘yicha) yangiliklardan boxabar bo‘lishi darkor. Aksariyat hollarda malakali dizaynerlar dizayn studiyalarida faoliyat olib borishadi.

Bizga unchalik tanish bo‘lmagan veb-dizayn juda yaqin tarixga ega. U grafik dizayn, foydalanuvchi tajribasi va multimedia san’ati kabi boshqa sohalar bilan bog‘lanishi mumkin, ammo texnologik nuqtai nazardan ko‘proq mos keladi. Bu odamlarning kundalik hayotining katta qismiga aylandi.

Internetni animatsion grafikalar, turli tipografiya uslublari, fon, video va musiqasiz tasavvur qilish qiyin.

Veb va veb-dizaynning boshlanishi

[[tahrir](#) | [manbasini tahrirlash](#)]

1989-yilda Tim Berners-Li CERNda ishlagan vaqtida global gipermatn loyihasini yaratishni taklif qildi, keyinchalik u World Wide Web nomini oldi. 1991-yildan 1993-yilgacha "World Wide Web" yaratildi. Matnli sahifalar faqat oddiy chiziqli brauzerlarda ko‘rinardi.^[2]

Veb-dizayn rivojlanishi

[[tahrir](#) | [manbasini tahrirlash](#)]

1996-yilda Microsoft o‘zining birinchi raqobatbardosh brauzerini chiqardi, u o‘zining xususiyatlari va HTML teglari bilan to‘la edi. U, shuningdek, uslublar jadvallarini qo‘llab-quvvatlovchi birinchi brauzer bo‘lib, u o‘sha paytda noaniq mualliflik texnikasi sifatida qaralgan va bugungi kunda veb-dizaynning muhim jihati hisoblanadi. Jadvallar uchun HTML belgilash dastlab jadval ma’lumotlarini ko‘rsatish uchun mo‘ljallangan.^[5] Dizaynerlar HTML jadvallarini murakkab, ko‘p ustunli ko‘rinishlarini yaratish haqida o‘ylab ko‘rishdi. HTML saytlari o‘zlarining dizayn imkoniyatlari bilan cheklangan edi, hatto HTMLning oldingi versiyalarida ham. Murakkab dizaynlarni yaratish uchun ko‘plab veb-dizaynerlar murakkab jadval tuzilmalaridan foydalanishlari kerak edi. CSS 1996-yil dekabr oyida W3C tomonidan taqdim etilib, tartibni qo‘llab-quvvatlash(ya’ni bir ketma-ketlik, jadval ko‘rinishi asosida saytlarga elementlar qo‘shish) uchun kiritilgan.^[6] Bu HTML

kodining ko‘rinishini ancha yaxshi tomonga o‘zgartirdi, veb-saytlarga kirish imkoniyati yaxshilandi

21-asrning boshidan beri Internet odamlar hayotiga tobora ko‘proq kirib borgan. Keyinchalik, veb-texnologiyalar ham o‘zgardi. Odamlarning internetdan foydalanish va kirish usullarida ham sezilarli o‘zgarishlar ro‘y berdi va bu saytlar dizaynini o‘zgartirdi.

Brauzerlar urushi tugaganidan beri yangi brauzerlar chiqarildi. Ularning aksariyati ochiq manba bo‘lib, ular tezroq rivojlanishga moyil va yangi standartlarni ko‘proq qo‘llab-quvvatlaydi. Ko‘pchilik yangi variantlarni Microsoft Internet Explorer-dan yaxshiroq deb hisoblaydi.

W3C HTML (HTML5) va CSS (CSS3), shuningdek, har biri yangi, lekin individual standart sifatida yangi JavaScript API-lari uchun yangi standartlarni chiqardi. HTML5 atamasi faqat yangi versiyaga ishora qilish uchun ishlatiladi. HTML va JavaScript-ning ba’zi API-larida undan yangi standartlar to‘plamiga (HTML5, CSS3 va JavaScript) murojaat qilish uchun foydalanish odatiy holga aylangan.

2012-yil va keyin

[tahrir | manbasini tahrirlash]

3G va LTE internet qamrovining yaxshilanishi bilan veb-saytlar trafigining katta qismi mobil qurilmalarga to‘g‘ri keldi. Bu veb-dizayn sanoatiga ta’sir qildi va uni minimalistik, yengillashtirilgan va soddalashtirilgan uslublar yaratishga undadi. Xususan, “Avval mobil” yondashuvi paydo bo‘ldi, bu avvalo mobilga yo‘naltirilgan maket bilan veb-sayt dizaynini yaratishni, keyin esa uni yuqoriroq ekran o‘lchamlariga moslashtirishni nazarda tutadi. Barcha turdagi qurilmalarga moslashuvchan saytlar davri boshlandi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- 1.www.tdpu.uz – Nizomiy nomidagi TDPU rasmiy sayti
- 2.www.ziynet.uz – Ziyonet axborot ta'lim portali
- 3.www.edu.uz – O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi portali
- 4.<http://www.ctc.msiu.ru/materials/Book1,2/index1.html>
- 5.http://www.ctc.msiu.ru/materials/CS_Book/A5_book.tgz
- 6.Qosimov S.S. Axborot texnologiyalari. – T.: Aloqachi, 2006 – 369 b.
- 7.Iskusstvenniy intellekt: Sovremennye podxodi – A. Russell i Norvig. – izd. PearsonPrentice Hall – 2009 – 1132p.